

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

Factors affecting the professional learning community of Mahasarakham University Demonstration School (secondary)

Received : 10 September 2023

พันธิตรา สามารณ^{1*}

Revised : 18 December 2024

Pantheetra Samart

Accepted : 26 December 2024

สรคณันท์ กมลภากรณ์¹

Sorrakom Kamonpakon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) และแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 70 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร และภาวะผู้นำ ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ร้อยละ 75.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนสมการได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $Y = 1.322 + .509(x_3) + 0.221(x_1)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.725(x_3) + 0.225(x_1)$ และ 3) แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ได้แก่ การบริหารจัดการของฝ่ายบริหารที่ชัดเจน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; โรงเรียนสาธิต; โครงสร้างองค์กร; ภาวะผู้นำ

¹ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

* Corresponding author, Email: fon90f@hotmail.com

ABSTRACT

The purposes were to study : the professional learning community level, the factors affecting the professional learning community in Mahasarakham University Demonstration School (secondary) and the guidelines for developing a professional learning community in Mahasarakham University Demonstration School (secondary). Methodology was the mixed methods research that collecting data in quantitative methods and qualitative methods. The sample group consisted of 70 teachers in Mahasarakham University Demonstration School (secondary) and 10 key informants. The research instruments were a questionnaire and a semi-structured interview. The data were analyzed by percentage, frequency, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, multiple regression by stepwise, and content analysis. The results of this study were 1) the professional learning community level in Mahasarakham University Demonstration School (secondary) was at the high level. 2) all of factors that consist of : the organizational structure and the leadership could predict the professional learning community in Mahasarakham University Demonstration School (secondary) on the percentage of 75.4 at the statistical significance .01. Regression equations for raw scores and standardized scores are as follows: Equation of raw score $Y = 1.322 + .509 (x_3) + 0.221 (x_1)$ Equation of standard score : $Z = 0.725 (x_3) + 0.225 (x_1)$. and 3) The guidelines for developing a professional learning community in Mahasarakham University Demonstration School (secondary) that consist of : there were clearly leadership management policy, and the teachers' understanding in professional learning community.

Keywords: Factors affecting; Professional Learning Community; Demonstration School; Organizational structure; Leadership

¹ Mahasarakham University Demonstration School (secondary)

* Corresponding author, Email: fon90f@hotmail.com

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาการศึกษา ภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุ เป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์และแนวคิดการจัดการศึกษานั้น ยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นยุทธศาสตร์ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และกลุ่มผู้เรียนปกติและผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อีกทั้งยังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย และวัตถุประสงค์อันสุดท้ายของยุทธศาสตร์ข้อนี้ คือ เพื่อผลิตและพัฒนาครูผู้สอนในทุกระดับและประเภท การศึกษาให้เป็นครูที่มีคุณธรรมมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ซึ่งแนวทาง ในการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ข้อสุดท้ายของยุทธศาสตร์ที่ 3 ในแผนการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ครูเกิดสังคมการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่าง สถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนานตนเองและนักเรียน ให้เต็มศักยภาพ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดที่หลาย ๆ หน่วยงาน เช่น โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำไปใช้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2558 จนปัจจุบันได้นำมาบรรจุในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ดังที่กล่าวมาเบื้องต้น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการ ปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน วางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนและตรวจสอบ สะท้อนผลการ ปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวม ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม (เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2558) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อเป็นเครื่องมือ ที่ช่วยให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู มีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยให้เกิดความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมพลังของ

ทุกฝ่ายในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และทำให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาผู้เรียน โดยองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีด้วยกัน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ การมองเห็นภาพ เป้าหมาย ทิศทาง คุณค่าภารกิจ เส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริงร่วมกัน 2) ร่วมแรงร่วมใจ และร่วมมือ ทีมร่วมแรงร่วมใจเป็นการพัฒนามาจากกลุ่มที่ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์ คุณค่าเป้าหมาย และพันธกิจร่วมกัน รวมกันด้วยใจจนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ภาวะผู้นำร่วม มีนัยสำคัญ 2 ลักษณะ คือ 1. ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วม เป็นผู้นำที่สามารถทำให้สมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกิดการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและวิชาชีพ จนสมาชิกเกิดภาวะผู้นำในตนเองและผู้นำร่วมขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้ 2. ภาวะผู้นำร่วมกัน เป็นผู้นำร่วมกันของสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการกระจายอำนาจ เพิ่มพลังซึ่งกันและกันให้สมาชิกมีภาวะผู้นำเพิ่มขึ้นจนเกิดเป็น “ผู้นำร่วมของครู” ในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ มีจุดเน้นสำคัญ 2 ด้าน คือ 1. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือการเรียนรู้บนพื้นฐานประสบการณ์ตรงในการลงมือปฏิบัติจริงร่วมกันของสมาชิก 2. การเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองจากข้างในหรือดูจิตภาวะความเป็นครูที่สมบูรณ์ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร กลุ่มคนที่อยู่ร่วมโดยมีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชน มีคุณลักษณะ คือ มุ่งเน้นการเป็นชุมชนแห่งความสุข สุขทั้งการทำงาน และการอยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบ “วัฒนธรรมแบบเปิดเผย” ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเป็นวิถีแห่งอิสรภาพ และเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย หรือปลอดภัยใช้อำนาจกดดันบนพื้นฐานความไว้วางใจเคารพซึ่งกันและกัน มีจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร และ 6) โครงสร้างสนับสนุน โครงสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ การดำเนินการที่ต่อเนื่องและยั่งยืน มีการบริหารงานแบบปกครองตนเอง เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างครูผู้สอนกับฝ่ายบริหาร มีการบริหารจัดการที่เน้นรูปแบบทีมเป็นหลัก จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง, 2557)

ความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคือเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตที่ดีของครูในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นเครื่องมือที่ทำให้ครูได้รวมตัวกันเป็นชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นการปฏิรูปที่เกิดจากภายใน คือ ครูร่วมกันดำเนินการเพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินคู่ขนาน และเสริมแรงกันทั้งจากภายในและภายนอก การเรียนรู้ในสถานศึกษาต้องเปลี่ยนไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนมาเป็นครูฝึกหรือครูอำนวยความสะดวกในการเรียน ห้องเรียนต้องเปลี่ยนจากห้องสอนมาเป็นห้องทำงาน เพราะในเวลาเรียนส่วนใหญ่นักเรียนจะเรียนเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกันที่เรียกว่าการเรียนรู้แบบโครงงาน นอกจากนี้กระบวนการ PLC จะก่อประโยชน์ทั้งแก่นักเรียน ครู และนักศึกษา คือทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกกว้างและเชื่อมโยงทั้งกับนักเรียนและครู ที่สำคัญยิ่งคือ PLC จะช่วยเผยศักยภาพที่แท้จริงของปัจเจกออกมาผ่าน

กระบวนการกลุ่ม (วิจารณ์ พานิช, 2555) เช่นเดียวกับมินตรา ลายสนิทเสรีกุล (2557) ที่ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และได้สรุปความสำคัญไว้ว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการยกระดับการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เท่าเทียมกับสากล เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แห่งอนาคต พร้อมทั้งเป็นการปฏิรูปครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตัวผู้เรียนและสังคม และ Hord (1997) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีประโยชน์ในด้านของครูผู้สอน คือ ช่วยลดความรู้สึกละเลยในการสอน เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน เพิ่มความกระตือรือร้นในการบรรลุพันธกิจ รู้สึกต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนานักเรียน รู้สึกเกิดพลังในการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลดีต่อการสอนในชั้นเรียน เข้าใจในเนื้อหาที่สอน รู้ว่าตนเองควรแสดงบทบาทและพฤติกรรมการสอนอย่างไร รับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพ ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้ครูเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำให้นักเรียนมีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ต่อไป อีกทั้งยังมีประโยชน์ในการช่วยเพิ่มความพึงพอใจ เพิ่มขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานสูงขึ้น มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียน มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และมีความประสงค์ที่จะทำให้เปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ในด้านผู้เรียน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยังมีประโยชน์ช่วยให้ลดอัตราการตกชั้น และทำให้จำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลง อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีประโยชน์อย่างมากทั้งต่อนักเรียน ต่อครูผู้สอน และต่อการพัฒนาการศึกษา ซึ่งนานาประเทศต่างให้การยอมรับและนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศของตนให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากขึ้น โดยการจะทำให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์หลาย ๆ ด้านมารวมกันเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุผลการเรียนที่ดีของนักเรียน Mathews , Holt และ Arrambide (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดตั้งและความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในมุมมองของครู พบว่า ในมุมมองของครูเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการจัดตั้งและความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ ความไว้วางใจ การสื่อสาร ความใกล้ชิด โครงสร้างทีม และภาวะผู้นำ ส่วน Kaiser (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพบว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วยปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านโครงสร้างที่อธิบายให้สมาชิกเข้าใจการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ และด้านแรงจูงใจ สอดคล้องกับ Senge (1990) ที่ได้กล่าวว่า แนวคิดเพื่อนำองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มี 4 ปัจจัย คือด้านโครงสร้างองค์กร ด้านพันธกิจและวิสัยทัศน์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกพล อยู่ภักดี (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 พบว่า มี 4 ปัจจัยประกอบด้วย ภาวะผู้นำ ระบบขององค์การโครงสร้างขององค์การ และการบริหารจัดการเป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารขับเคลื่อนโรงเรียนนั้น เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการยกระดับการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากลเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แห่งอนาคต อีกทั้งเป็นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนเองและสังคม ทั้งนี้ การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้ผลเช่นนั้น กระทำได้ยากหากขาดความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน จึงควรได้รับการส่งเสริมให้มากขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือภายในโรงเรียน โดยมีหัวใจคือ ความร่วมมือกันเพื่อการให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้เรียน ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาแก่ผู้เรียนโดยแท้จริง

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนหนึ่งที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนมาโดยตลอด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และพร้อมรับกับสถานการณ์การหยุดเรียนกรณีพิเศษอันเนื่องมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคระบาด หรือแม้กระทั่งกิจกรรมของโรงเรียนเช่นเดียวกันกับโรงเรียนหรือธุรกิจอื่น ๆ ในช่วงการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นช่วงที่ท้าทายความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนรูปแบบการสอนจากการสอนในห้องเรียนมาเป็นการสอนในรูปแบบออนไลน์ และบางช่วงอาจต้องสลับการสอนในชั้นกับการสอนทางออนไลน์อยู่บ่อยครั้งเช่นเดียวกับโรงเรียนอื่น ๆ ภายในประเทศ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีหลากหลายรูปแบบที่ครูนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การสอนแบบโครงงาน กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ หรือแม้กระทั่งการนำเกมส์ หรือแอปพลิเคชันทางการศึกษาต่าง ๆ มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน แต่สิ่งหนึ่งที่โรงเรียนได้เน้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คือ การเน้นให้ครูใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน และถึงแม้จะจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ โรงเรียนยังเล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้จากการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนจึงมีการส่งเสริม สนับสนุน และเน้นย้ำให้ครูใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในช่วงการสอนแบบออนไลน์

จากที่กล่าวมาเบื้องต้น เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดการรวมพลังความร่วมมือการทำงานของครูและผู้บริหารสถานศึกษา เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจกัน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูรวมแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียนอย่างมีความสุข ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น สามารถพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 84 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 70 คน
 - 1.3 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน ได้แก่ อาจารย์ จำนวน 5 คน และผู้บริหาร จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 55 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพทั่วไป ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุราชการ ตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ โดยมีปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร 3) ด้านโครงสร้างองค์กร ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) จำนวน 21 ข้อ
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ค่านิยมและเป้าประสงค์ร่วมกัน 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ 4) ภาวะผู้นำร่วม 5) ชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) จำนวน 30 ข้อ

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item Object Congruence: IOC) แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.995

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด และเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือจากอาจารย์ในการตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 70 ฉบับ

3.2 ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยนำมาคัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบครบสมบูรณ์แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ประสานงานนัดหมายขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.4 รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ครบตามจำนวนที่กำหนด

3.5 ทำการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเป็นประเด็นสำคัญของเนื้อหาในรูปของความเรียง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.90 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 37.10 ด้านอายุราชการ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีอายุราชการมากกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีอายุราชการ มากกว่า 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.70 กลุ่มที่มีอายุราชการ 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 กลุ่มที่มีอายุราชการ 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.90 และกลุ่มที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 1.40 ตามลำดับ ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 54.30 รองลงมาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 38.60 และระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 7.10 ด้านตำแหน่ง ส่วนใหญ่มีตำแหน่งครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 87.10 รองลงมา มีตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.90

2. ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย

ดังนี้ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านภาวะผู้นำร่วมด้านการเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ ด้านวิสัยทัศน์ค่านิยมและเป้าประสงค์ร่วมกันและด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนตามลำดับดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) โดยภาพรวม

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. วิสัยทัศน์ค่านิยมและเป้าประสงค์ร่วมกัน	4.32	0.54	มาก	4
2. ทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.39	0.53	มาก	2
3. การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้	4.35	0.49	มาก	3
4. ภาวะผู้นำร่วม	4.39	0.55	มาก	2
5. ชุมชนกัลยาณมิตร	4.49	0.59	มาก	1
6. โครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.32	0.55	มาก	4
รวม	4.38	0.48	มาก	

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) พบว่า มีปัจจัย 2 ด้านที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ได้ร้อยละ 75.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าอำนาจจำแนกมากที่สุด คือ ด้านโครงสร้างองค์กร รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ สามารถพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ได้ร้อยละ 75.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสมการถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

ตัวแปร	b	S.E.b	B	T	Sig
Constant	1.322	.272		4.866	.000**
ด้านโครงสร้างองค์กร (x3)	.509	.051	.725	10.045	.000**
ด้านภาวะผู้นำ (x1)	.221	.071	.225	3.109	.003**

** $p < .01$ $R^2 = .754$ $R = .868$ SEE. = .23901

4. แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นหัวข้อแบ่งเป็น 2 ด้าน โดยสามารถสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร คือ 1) มีนโยบายและโครงสร้างแนวทางที่ชัดเจน โดยมีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน มีรูปแบบแบบฟอร์มที่ชัดเจน กำหนดแนวทาง และปฏิทินในการดำเนิน PLC ตลอดปีการศึกษา กระตุ้นการดำเนิน PLC อย่างสม่ำเสมอ 2) สนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์มีการพัฒนาความรู้ในเรื่อง PLC จัดอบรมความรู้เรื่อง PLC สนับสนุนงบประมาณในการอบรม ส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการพัฒนาตนเองของอาจารย์ และ 3) สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้อาจารย์มีแรงจูงใจในการดำเนินการ PLC ชื่นชม ให้กำลังใจในการทำ PLC มีนโยบายในการประเมินความดีความชอบแก่อาจารย์ผู้ดำเนินการ PLC สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน กระตุ้นความร่วมมือในการทำงาน ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจระหว่างอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำ PLC

2. ด้านอาจารย์ผู้สอน คือ 1) มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง PLC อย่างเชี่ยวชาญ ทำความเข้าใจในกระบวนการของ PLC อบรมความรู้ในเรื่อง PLC อย่างสม่ำเสมอ ฟังการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ ทำความเข้าใจกับนโยบายและแนวทางในการทำ PLC ของโรงเรียน 2) ผู้สอนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำ PLC ช่วยเหลือ สนับสนุน วางแผนร่วมกันในทุก ๆ ฝ่าย บูรณาการความรู้ร่วมกัน ให้กำลังใจกันในการทำงาน แบ่งปันเทคนิคแนวทางในการทำ PLC ร่วมกันแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ และ 3) มีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนร่วมกัน นำประโยชน์ที่ได้จากการทำ PLC มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการทำงาน เพื่อประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

อภิปรายผล

1. ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนกัลยาณมิตร ภาวะผู้นำร่วม ทีมร่วมแรงร่วมใจ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ วิสัยทัศน์ค่านิยมและเป้าประสงค์ร่วมกัน และโครงสร้างสนับสนุนชุมชน เหตุผลเนื่องมาจากว่าโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เป็นพื้นที่ที่ทำให้ครูและนักเรียนมีความรู้สึกปลอดภัย มีการดูแลทั้งด้านการเรียน ความประพฤติ การใช้ชีวิตจากครูผู้สอน ผู้บริหารและครูมีความเอื้ออาทรต่อกัน ไว้วางใจกัน ไม่ใช้อำนาจกดดันในการทำงาน ผู้บริหารและครูแสดงออกถึงการเป็นผู้นำในสถานการณ์ต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจร่วมกัน ครูได้รับโอกาสจากผู้บริหารให้เสนอความคิดเห็นและวิธีการปฏิบัติงานอย่างอิสระ พร้อมทั้งผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้วางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผู้บริหารดูแล สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็น อีกทั้งยังร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ร่วมกันวางแผนและรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาความรู้ทางวิชาการและพัฒนาการเรียนของนักเรียน และมีเจตจำนงในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันบนพื้นฐานงานที่มี

การคิดการร่วมกัน ครูและผู้บริหารร่วมกันเรียนรู้ พัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานของตนเองเพื่อคุณภาพของผู้เรียนและ เป้าหมายขององค์กร ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียน การสอน ผู้บริหารสนับสนุนครูในการเรียนรู้ทักษะด้านต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพ โรงเรียนมีแนวในการปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ครูมีความเข้าใจการทำงานตามแนวทางของวิสัยทัศน์ ค่านิยม และเป้าหมายของโรงเรียน และได้รับ การส่งเสริมจากผู้บริหารให้ปฏิบัติงานตามแนวทางวิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของโรงเรียนเพื่อพัฒนา การเรียนของผู้เรียนให้มีคุณภาพ อีกทั้งผู้บริหาร และครูมีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เคารพ จริ่งใจต่อกัน ส่งเสริม ให้กำลังใจ และยกย่องชมเชยครูในการ ทำงาน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูเพิ่มทักษะและประสบการณ์เรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อีกทั้งผู้บริหารและครูมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน การเรียนรู้ ช่วยให้อยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชญาพร ปัญญา (2565) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผล ต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และระดับการเป็น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของทัศนียา ชื่นเจริญ (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะ ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับ มากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกันอยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การทำงานอย่างสร้างสรรค์ ระบบสนับสนุนในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำแบบ สนับสนุน และภาวะผู้นำร่วม ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย มหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้งหมด 3 ปัจจัย มี 2 ปัจจัยที่สามารถร่วมพหุกรรมชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ได้แก่ ด้านโครงสร้าง องค์กร และด้านภาวะผู้นำ มีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ในระดับสูงสุด กล่าวคือ โครงสร้างการทำงานของ โรงเรียนเป็นโครงสร้างที่บุคลากรร่วมกันกำหนดขึ้นมา เป็นระบบการทำงานที่มีความคล่องตัว มีการทำงาน ที่ไม่ซ้ำซ้อน มีการประสานงานไปในทิศทางเดียวกัน มีรูปแบบการสื่อสารด้วยใจ เปิดกว้างให้พื้นที่อิสระ ในการสร้างสรรค์ มีการมอบหมายงานและความรับผิดชอบเป็นไปตามโครงสร้างการบริหาร รวมทั้ง มีการวางแผน การทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของหนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562)

ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรมีความสัมพันธ์กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องมาจากโครงสร้างการบริหารงานเป็นโครงสร้างที่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการมอบหมายงานและความรับผิดชอบร่วมกัน โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคลากรในองค์กรเป็นหลัก ส่งผลให้การปฏิบัติงานร่วมกันบรรลุเป้าหมาย เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหาร และครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร ให้การสนับสนุนครูในการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาชีพตามความจำเป็นและความต้องการ อีกทั้งยังเป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำครูอย่างยุติธรรม เชิญชวนครูให้มาทำงานร่วมกันในฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กร พร้อมทั้งผู้บริหารยังเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนาสถานศึกษา และวิชาชีพ สร้างแรงจูงใจ แร้งบันดาลใจให้ครูรักองค์กร และยังแบบอย่างในการอุทิศตนให้แก่ครู สอดคล้องกับปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง สอดคล้องกับทฤษฎีของ Sandra M. Kaiser (2000) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่อุทิศตนเพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ประสานวิสัยทัศน์ของบุคคล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสอนงาน สอนทักษะ และเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมพร้อมเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนสมาชิกให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

3. แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) แบ่งเป็น 2 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร 1) มีนโยบายและโครงสร้างแนวทางที่ชัดเจน โดยมีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน มีรูปแบบแบบฟอร์มที่ชัดเจน กำหนดแนวทาง และปฏิทินในการดำเนิน PLC ตลอดปีการศึกษา กระตุ้นการดำเนิน PLC อย่างสม่ำเสมอ 2) สนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์มีการพัฒนาความรู้ในเรื่อง PLC จัดอบรมความรู้เรื่อง PLC สนับสนุนงบประมาณในการอบรม ส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการพัฒนาตนเองของอาจารย์ 3) สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้อาจารย์มีแรงจูงใจในการดำเนินการ PLC ชื่นชม ให้กำลังใจในการทำ PLC มีนโยบายในการประเมินความดีความชอบแก่อาจารย์ผู้ดำเนินการ PLC 4) สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน กระตุ้นความร่วมมือในการทำงาน ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจระหว่างอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการทำ PLC ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชิต ขำดี (2561) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ 1) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง

บุคคล ส่งเสริมให้ครูมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถ กระบวนการสังเกตการณ์การสอนควร มีการวางแผนและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ การเปิดโอกาส ให้ครูได้แสดงศักยภาพของตนเอง และสร้างข้อตกลงร่วมกันเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3) ด้าน วิชาชีพและค่านิยมร่วมกัน การส่งเสริมให้ครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน และมุ่งเน้น การทำงานเป็นทีม 4) ด้านการมีเงื่อนไขสนับสนุน การส่งเสริมช่วงเวลาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่ไม่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอน การเสริมแรงให้กำลังใจ และการเป็นแบบอย่างที่ดี 5) ด้านการ สนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน สร้างภาวะผู้นำผู้ตามในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มอบหมายงานตามความ ความถนัด และส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจนาพรินทร์ ผลอนันต์ (2557) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานครมี 5 กลยุทธ์หลักคือ 1) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีมและแบ่งปันแนวทาง ปฏิบัติ 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันจากการสอบถาม การสนทนาที่สะท้อนความคิดและการนำความรู้ไปใช้ 3) พัฒนาขีดความสามารถของครูและเพิ่มประสิทธิภาพของสภาพของการสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ 4) ยกระดับคุณภาพของการมีวิชาชีพ พันธกิจและเป้าหมายร่วมกัน และ 5) เพิ่มประสิทธิภาพ ของการมีภาวะผู้นำร่วมและการตัดสินใจร่วมกัน

ด้านที่ 2 ด้านอาจารย์ผู้สอน คือ 1) มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง PLC อย่างเชี่ยวชาญทำความเข้าใจในกระบวนการของ PLC อบรมความรู้ในเรื่อง PLC อย่างสม่ำเสมอ ฟังการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ ทำความเข้าใจกับนโยบายและแนวทางในการทำ PLC ของโรงเรียน 2) ผู้สอนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการทำ PLC ช่วยเหลือ สนับสนุน วางแผนร่วมกันในทุก ๆ ฝ่ายบูรณาการความรู้ร่วมกัน ให้กำลังใจกัน ในการทำงาน แบ่งปันเทคนิคแนวทางในการทำ PLC ร่วมกันแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ และ 3) มีเป้าหมาย ในการพัฒนานักเรียนร่วมกัน นำประโยชน์ที่ได้จากการทำ PLC มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนและ การทำงาน เพื่อประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน สอดคล้อง กับทฤษฎีของ Jalongo (1991) ที่กล่าวถึงการให้ครูได้มีโอกาสเสวนาร่วมกันว่า การมีโอกาสนเสวนา ใคร่ครวญระหว่างกันเป็นการนำเอาประเด็นปัญหาที่พบเจอจากการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของครู ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน ช่วยให้ครูแต่ละคนได้วิเคราะห์และสะท้อนมุมมองของตนเองในประเด็น นั้น ๆ ต่อกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ทำให้ทุกคนได้มีโอกาสเกิดการเรียนรู้ และได้ข้อสรุปต่อปัญหาจากมุมมอง ที่หลากหลาย บรรยากาศแบบนี้ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในคณะครู เพื่อช่วยกันปรับปรุงด้านการเรียน การสอนให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิเชษฐ เกตุวงษ์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ประกอบด้วย 1) การสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือร่วมใจ เช่น ส่งเสริมให้ครูมี การปรับปรุงและพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง 2) การจัดให้ครูมีโอกาสนเสวนาใคร่ครวญระหว่างกัน เช่น นำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงาน ของครูมาพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกัน 3) การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม เพื่อมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน

เช่น ส่งเสริมให้มีการใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านค่านิยมและปทัสถานร่วม เช่น กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และ 5) การสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในการทำงาน เช่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันของครู โดยแนวทางทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ทุกรายการ

จากบทนำที่กล่าวถึงสถานการณ์การหยุดเรียนในกรณีพิเศษอันเนื่องมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคระบาด หรือแม้กระทั่งกิจกรรมของโรงเรียน และจากนโยบายของโรงเรียนที่ได้เน้นให้ครูใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน ทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) และได้รับองค์ความรู้ใหม่ในเรื่องของระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) เรื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) และเรื่องแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ผู้วิจัยจะนำองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับมาใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร โรงเรียนเป็นพื้นที่ที่ทำให้ครูและนักเรียนมีความรู้สึกปลอดภัย ผู้บริหารและครูมีความเอื้ออาทรต่อกันไว้วางใจกัน ไม่ใช้อำนาจกดดันในการทำงาน ส่วนด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ค่านิยมและเป้าประสงค์ร่วมกัน และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องกำหนดแนวปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ผู้บริหารและครูควรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม และเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารและครูควรมีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

1.2 จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องร่วมกันกำหนดโครงสร้างการทำงานของโรงเรียนให้มีการทำงานที่ไม่ซ้ำซ้อน มีการประสานงานไปในทิศทางเดียวกัน มีรูปแบบการสื่อสารด้วยใจ เปิดกว้างมีพื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ มีการมอบหมายงานและความรับผิดชอบเป็นไปตามโครงสร้างการบริหารรวมทั้งมีการวางแผนการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาเป็นระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ และเปรียบเทียบผลการวิจัยจากสถานศึกษาที่มีบริบทด้านการบริหารที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนวนรินทร์ ผลอนันต์. (2557). กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนียา ชื่นเจริญ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ปานหทัย ธรรมรัตน์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิชิต ขำดี. (2561). แนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พิเชษฐ เกษวงษ์. (2556). การนำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มินตรา ลายสินทิเสรีกุล. (2557). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 9(3), 392-406. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/20575/17875>
- เรวณี ชัยเขาวรัตน์. (2558). กระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: การวิจัยกรณีศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรลักษณ์ ชูกานิต, และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วาสนา ทองทวีโยยศ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิษณุพร ปัญญา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. พับลิเคชั่น.
- หนึ่งฤทัย สีหะวงษ์. (2562). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- เอกพล อยู่ภักดี. (2559). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities: Communities of inquiry and Improvement*. Southwest Education Development Laboratory.
- Jalongo, M.R. (1991). *Creating Learning Communities: The Role of the Teacher in the Twenty-First Century*. National Educational Service.
- Kaiser, S. M. (2000). *Mapping the Learning Organization: Exploring a Model of Organizational Learning* [Doctoral dissertation]. Louisiana State University. LSU Scholarly Repository.
- Mathews, L., Holt, C. & Arrambide, M. (2014). Factors Influencing the Establishment and Sustainability of Professional Learning Communities: the Teacher's Perspective. *International Journal of Business and Social Science*, 5(11), 23-29. DOI: 10.30845/ijbss
- Senge, P.M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. MCB UP.

